

Asia: VN/4677/2021

Valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2020 päivitys

Taustakysymykset

Vastaajan taustaorganisaatio

Työmarkkinajärjestö

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet oppaan päivittäminen jatkossa?

Ovatko nykyiset luovutusperusteet olleet hyödyllisiä?

kyllä, paljon

Kenen tehtävänä pitäisi olla luovutusperusteiden päivittämisen koordinointi?

Sosiaali- ja terveysministeriö

Mitä muuta haluaisit sanoa apuvälineiden luovutusperusteiden päivittämisestä?

On tärkeää, että opasta päivitetään tulevaisuudessakin noin kahden vuoden välein, jotta perusteet olisivat ajantasaisia. Ammattihenkilöiden toiveena on, että ohjeet olisivat tarkkoja ja yksityiskohtaisia, mikä edistäisi yhdenmukaisia käytäntöjä hyvinvointialueiden välillä ja vähentäisi byrokratiaa.

Tällä hetkellä apuvälineiden luovutusperusteiden tulkinnassa ja käytännössä on paljon eroja. Edelleen jotkin sairaanhoitopiirit ovat rajanneet suoraan joitain apuvälineryhmiä, joita ei luovuteta missään tilanteessa, esimerkkinä kävelykepit. Jotkin sairaanhoitopiirien apuvälineyksiköt vaativat hoitavalta taholta aina lähetteen tarvittavasta apuvälineestä ja pahimmillaan yksikkö voi evätä apuvälinearvion pääsyn lähetteen puutteellisten merkintöjen vuoksi. Tai pieneksi jääneiden apuvälineiden uusimiseen vaaditaan joissain organisaatioissa lähete, toisissa ei. Joissain apuvälinekeskuksissa apuvälineen tarpeen arvioon pääsee ilman lähetettä.

Uuden teknologian tuomat apuvälineet ja apuvälineiden kehittyminen tulee huomioida luovutusperusteiden päivityksissä.

Päivityksestä tulee olla vastuussa sosiaali- ja terveysministeriö. Päivitykseen tulee osallistaa hyvinvointialueet laajasti. Lisäksi lausuntokierrokset päivitysten yhteydessä ovat tarpeellisia.

1. Johdanto

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.1.1 Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalveluiden perusta

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.1.2 Vammaispalvelulain mukaiset palvelu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Vammaispalvelulain mukaiset palvelut, kuten asunnon muutostyöt sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuneiden kohtuullisten kustannusten korvaaminen, tulisi hyvinvointialueiden toiminnassa yhdistää soveltuvin osin lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinekeskusten toiminnan kanssa. Näin asiakkaiden palvelut olisivat tarkoituksenmukaisia, sujuvia ja oikea-aikaisia.

2.1.3 Kelan ammatillisen kuntoutuksen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.2 Apuvälinepalvelut eri asumismuodoissa

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Asukkaiden asumisen ja päivittäisten toimintojen mahdollistamiseksi tarvittavat apuvälineet (esim. nukkuminen, siirtyminen/ siirtäminen, peseytyminen/ peseminen, ulkoilu) kohtaan tulisi lisätä esimerkiksi myös ruokailu.

Hoidolliset välineet on kuvattu käsitteissä, mutta siitä voisi nostaa esimerkkejä myös tekstiin. Varustetasosta tulee sopia hyvinvointialueen ja asumispalvelujen tuottajan välisessä sopimuksessa. Tekstiin tulisi lisätä, että hyvinvointialueella on vastuu valvoa omavalvonnalla, että varustetaso on sopimuksen mukainen.

5. Apuvälineratkaisu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Tekstissä tulee korostaa, että aina voidaan valita asiakkaalle parhaiten sopiva apuvälineratkaisu, jonka ei tarvitse olla sopimustuote. Muunkin apuvälinemallin luovuttaminen pitäisi olla aina mahdollinen. Mikäli apuvälinettä ei luovuteta, tulee tämäkin kirjata perusteluineen asiakkaan potilasasiakirjoihin.

6.1 Potilas- ja laiteturvallisuus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.1 Apuvälineen luovuttavan tahon vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Tekstiin tulee lisätä kohta ”Varmistaa, että apuvälineen käyttäjä tai hänen läheisensä ovat ymmärtäneet ja sisäistäneet annetut ohjeet”.

6.2.2 Apuvälineen käyttäjän vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.3 Apuvälineen huolto/korjaus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kohta ”Mikäli käyttäjälle välttämättömän apuvälineen huolto/korjaus pitkittyy, pyritään mahdollisuuksien mukaan luovuttamaan odotusajaksi korvaava apuväline.” tulee muuttaa muotoon ” Mikäli käyttäjälle välttämättömän apuvälineen huolto/korjaus pitkittyy, luovutetaan odotusajaksi korvaava apuväline tai huolehditaan apuvälineen puutteesta johtuvien tarvittavien palvelujen järjestämisestä.”

6.4 Apuvälineiden kuljetus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.5 Kaksoiskappale

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Käsitettä kaksoiskappale tulisi vielä täsmentää. Nyt tarkoitettaneen samanlaisen apuvälineen käyttöä eri toimintaympäristöissä (esim. koti, kaksi kotia, koulu jne.). Lisäksi pitäisi olla mahdollista saada myös kaksi samantapaista apuvälinettä esim. sisä- ja ulkokäyttöön/harrastukseen.

Tämän lisäksi pitäisi ohjeistaa jossain kohdassa oppaassa, että samaan toimintarajoitteeseen voidaan hankkia samaan tilanteeseen useampia erilaisia apuvälineratkaisuja. Esimerkkinä lasten erilaiset istuinratkaisut tai esim. mahalaudan hankkiminen, vaikka jokin toinen liikkumisen ratkaisu jo on.

7. Oppaassa käytetyt käsitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kaksoiskappaleen määritelmän täsmennystarve. Nyt tarkoitettaneen samanlaisen apuvälineen käyttöä eri toimintaympäristöissä (esim. koti, kaksi kotia, koulu jne.). Lisäksi pitäisi olla mahdollista saada myös kaksi samantapaista apuvälinettä esim. sisä- ja ulkokäyttöön/harrastukseen.

Tämän lisäksi pitäisi ohjeistaa jossain kohdassa oppaassa, että samaan toimintarajoitteiseen voidaan hankkia samaan tilanteeseen useampia erilaisia apuvälineratkaisuja. Esimerkkinä lasten erilaiset istuinratkaisut tai esim. mahalaudan hankkiminen, vaikka jokin toinen liikkumisen ratkaisu jo on.

04 27 09 Lihastimulaattorit, ei ortooseina käytettävät

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

05 Välineet taitojen harjoittamiseksi

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 15 Toiminnalliset hermo-lihasstimulaattorit ja hybridiortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 09 Silmäripset ja kulmakarvat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 21 Silmäproteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 54 Sukupuolielämän apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 03 03 03 Kävelykepit, valkoiset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 23 Sähköpyörätuolit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 39 01 Opaskoirat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 Näkemisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 03 Valonsuodattimet (absorptiolasit)

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 01 Silmälasilinssit, 22 03 06 02 Kehykset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 03 Piilolinssit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 09 Suurentavat lasit, linssit ja linssikokoonpanot

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 18 Suurennuslaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 06 27 Kuulon apuvälineiden lisävarusteet, 22 06 90 01 Pantakojeet, 22 18 24 Radiotaajuuslähetinjärjestelmät

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 12 21 Kannettavat pistekirjoituksen muistiinpanovälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 27 16 Muistin tukena toimivat apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 30 15 Lukutelineet ja kirjanpitimet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 33 Tietokoneet ja päätelaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

90 01 02 Avustajakoirat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

LIITE 2 Lääkinnällisenä kuntoutuksena korvattavat silmälasit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

Yleiset kommentit päivityksestä

Miten opasta tulisi kehittää jatkossa?

Ammattihenkilöiden toiveena on, että ohjeet olisivat tarkkoja ja yksityiskohtaisia, mikä edistäisi yhdenmukaisia käytäntöjä hyvinvointialueiden välillä ja vähentäisi byrokratiaa. Ja toisaalta muistutettaisiin, että aina ratkaisut perustuvat yksilölliseen arviointiin, mikä mahdollistaa muutkin kuin sopimusvälineratkaisut ja ns. minimin.

Tällä hetkellä apuvälineiden luovutusperusteiden tulkinnassa ja käytännössä on paljon eroja. Edelleen jotkin sairaanhoitopiirit ovat rajanneet suoraan joitain apuvälineryhmiä, joita ei luovuteta missään tilanteessa, esimerkkinä kävelykepit. Oppaassa pitää korostaa, että tällaiset kategoriset kiellot eivät ole tarkoituksenmukaisia eikä oikeudenmukaisia. Pelkkien säästöjen tai käytäntöjen helpottamiseksi rajoituksia ei pidä tehdä.

Toimintakäytäntöjä voisi avata vielä lisää. Jotkin sairaanhoitopiirien apuvälineyksiköt vaativat hoitavalta taholta aina lähetteen tarvittavasta apuvälineestä ja pahimmillaan yksikkö voi evätä apuvälinearvioon pääsyn lähetteen puutteellisten merkintöjen vuoksi. Tai pieneksi jääneiden apuvälineiden uusimiseen vaaditaan joissain organisaatioissa lähete, toisissa ei. Joissain apuvälinekeskuksissa apuvälineen tarpeen arvioon pääsee ilman lähetettä.

Uuden teknologian tuomat apuvälineet ja apuvälineiden kehittyminen tulee huomioida luovutusperusteiden päivityksissä.

Päivityksestä tulee olla vastuussa sosiaali- ja terveysministeriö. Päivitykseen tulee osallistaa hyvinvointialueet laajasti. Lisäksi lausuntokierrokset päivitysten yhteydessä ovat tarpeellisia.

Töytäri Outi
Tehy ry